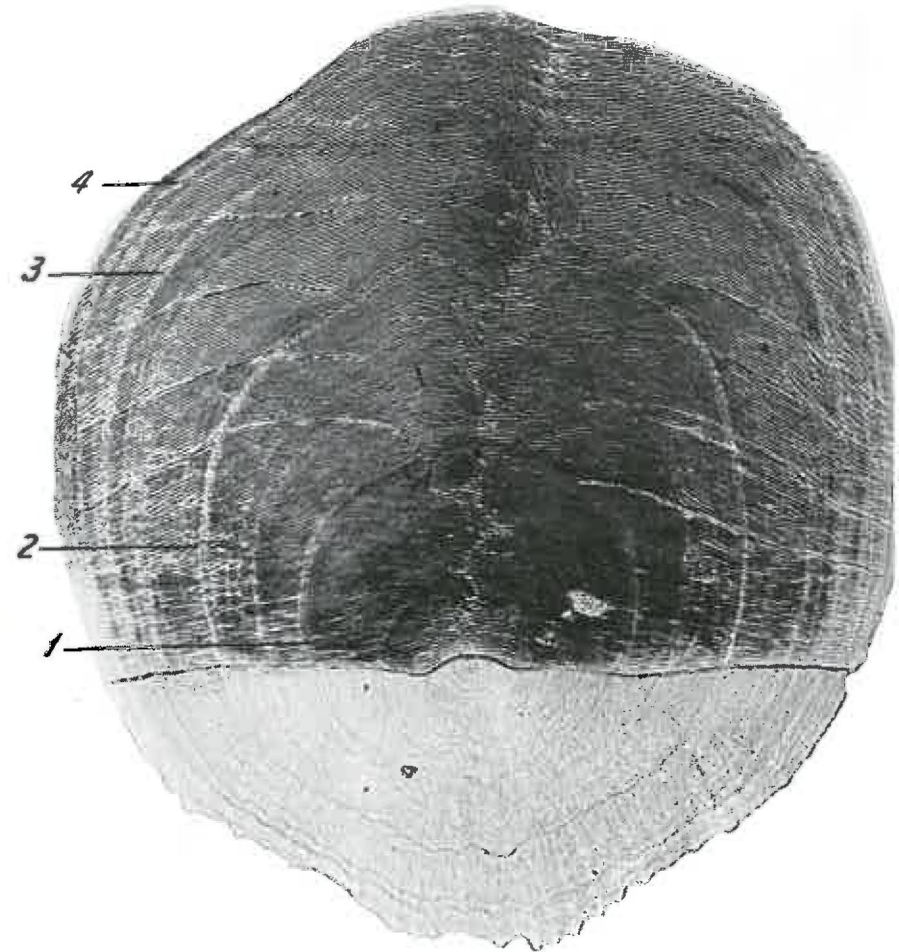

8. Hieman suursilakoista eli ns. silleistä.

Erinäisille — joskin tietääkseni verrattain harvoille ja määrättyille — paikkakunnille pitkin Suomen- ja Pohjanlahtea (Perämeren lukuunottamatta) nousee keväisin, toisin paikoin syksyisin, sellaisia silakkarparvia, joitten yksilöt ovat niin suurikokoisia, että ne muistuttavat enemmän sillejä kuin silakoita. Helsingin läheisyydessä ovat Pirttisaaren seutu (Pörtö) Sipoon pitäjässä ja Storön seutu Inkoossa sellaisia paikkakuntia. Molemmista paikoista lähetetään, arvatenkin joka kevät, suursilakkaa Helsinkiin myytäväksi. Kalakauppias A. Eriksson'in ilmoituksen mukaan saadaan suursilakkaa Pirttisaaren vesistä ainoastaan keväisin jään lähdön aikana erinäisinä päivinä, samoin Inkoosta. Toissa kevään (1935) eräänä päivänä oli Pirttisaaresta lähetetty kokonaista 15 laatikollista à 20 kiloa eli yhteensä n. 300 kg näitä kaloja. Tämän vuoden huhtikuun 22. päivänä sai mainitun henkilön edustama kalaliike niitä sieltä 7 laatikollista eli siis n. 140 kiloa myytäväksikin. Pyyntiä harjoitetaan Pirttisaaren vesissä isoillarysillä, Inkoon vesillä harvoilla (ahven-)verkoilla.

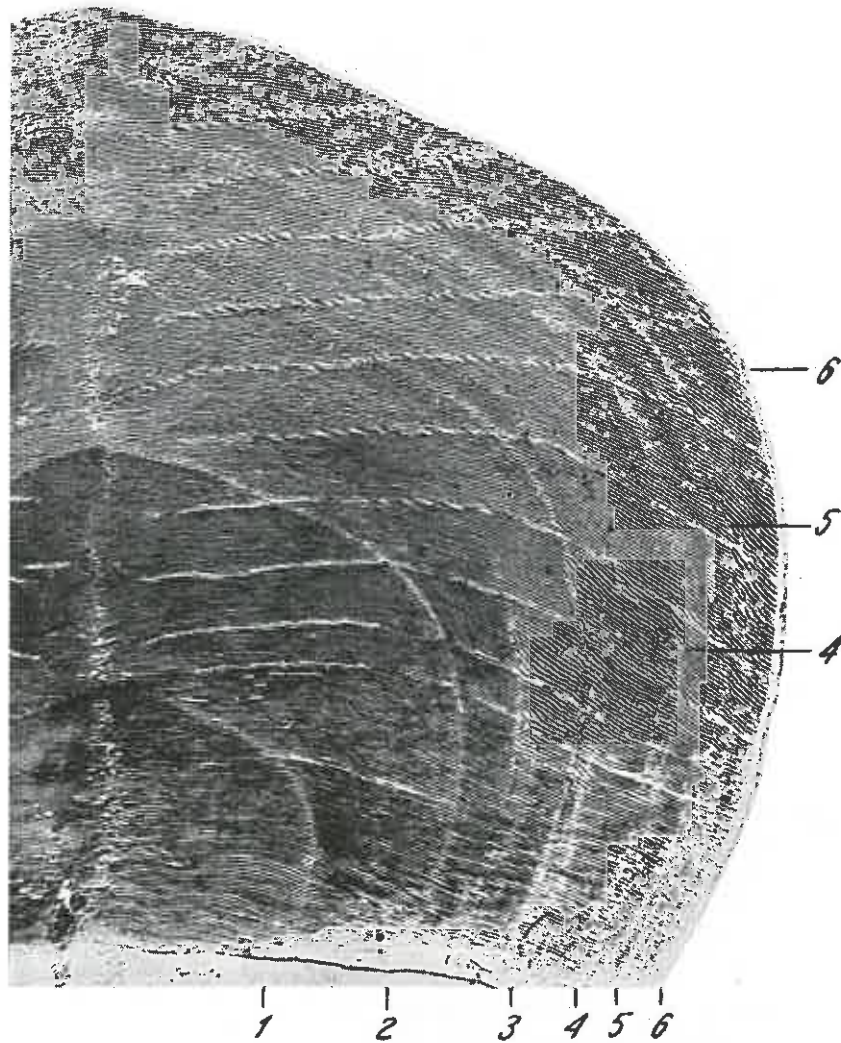
Jotta saataisiin alustava selvitys suursilakkain iästä ja kasvunopeudesta, olen Kalataloudellisessa tutkimustoimistossa suorittanut eräitä määräyksiä kuluvan vuoden huhtikuun 22. päivänä saapuneesta Pirttisaaren lähetyksestä. Tutkittaviksi valittiin kolmisen pienempää ja kolmisen suurempaa yksilöä, joukkoon myös suurin (paino 395 g). Näiden lisäksi sain viisi päivää myöhemmin samasta paikasta lähetetyn sitäkin kookkaamman yksilön (paino 450 g). Tutkittujen kalojen pituus, paino, ikä ja kasvunopeus (määrättyinä suomujen kasvualoista ja luettuna pyrstön lyhyitten ruotojen päihin) ilmenee taulukosta sivulla 25.

Kuva 1. Neljä vuotta täyttäneen suursilakan suomu. Suur. 18 kert.

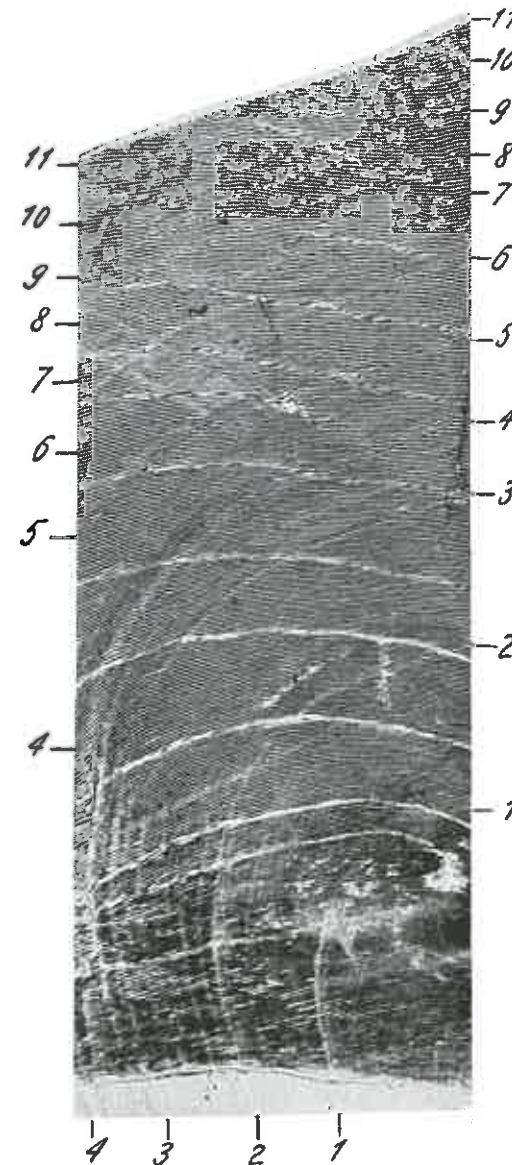
Kala saatu Sipoon Pirttisaaren vesiltä 21. 4. 1936; pituus 21.0 (23.5) sm, paino 82 g, uros.

Kuvattu suomu voitaisiin ehkä tulkita niinkin, että kala on merkittävä ikää vanhempi eli syntynyt vuotta aikaisemmin suoritetusta syyskudusta, koska ensimmäiseksi kasvualueeksi katsotussa alassa on havaittavissa — varsinkin vasemmalla puolella — ns. valerengas. Mutta kun toisenkin vuoden kasvualassa on yhtä voimakkaalta näyttävä välirengas, olen pitänyt omaksumaani tulkintaa todenmukaisempana.

Kuva 2. Osa kuusi vuotta täyttäneen suursilakan suomusta. Suur. 18 kert.
Kala saatu Sipoon Pirttisaaren vesiltä 21. 4. 1936; pituus 27.0 (30.0) sm,
paino 180 g, uros.

Suurimman yksilön iäksi saatiin kaksitoista vuotta, lähinnä suurimman yksitoista vuotta, pienimmän kalan (paino 50 g) ikä oli kolme vuotta; toiset yksilöt olivat iältään neljä-, kuusi- ja kahdeksanvuotiaita. Kolmen kalan suomusta esitetään valokuvat (kuvat 1—3).

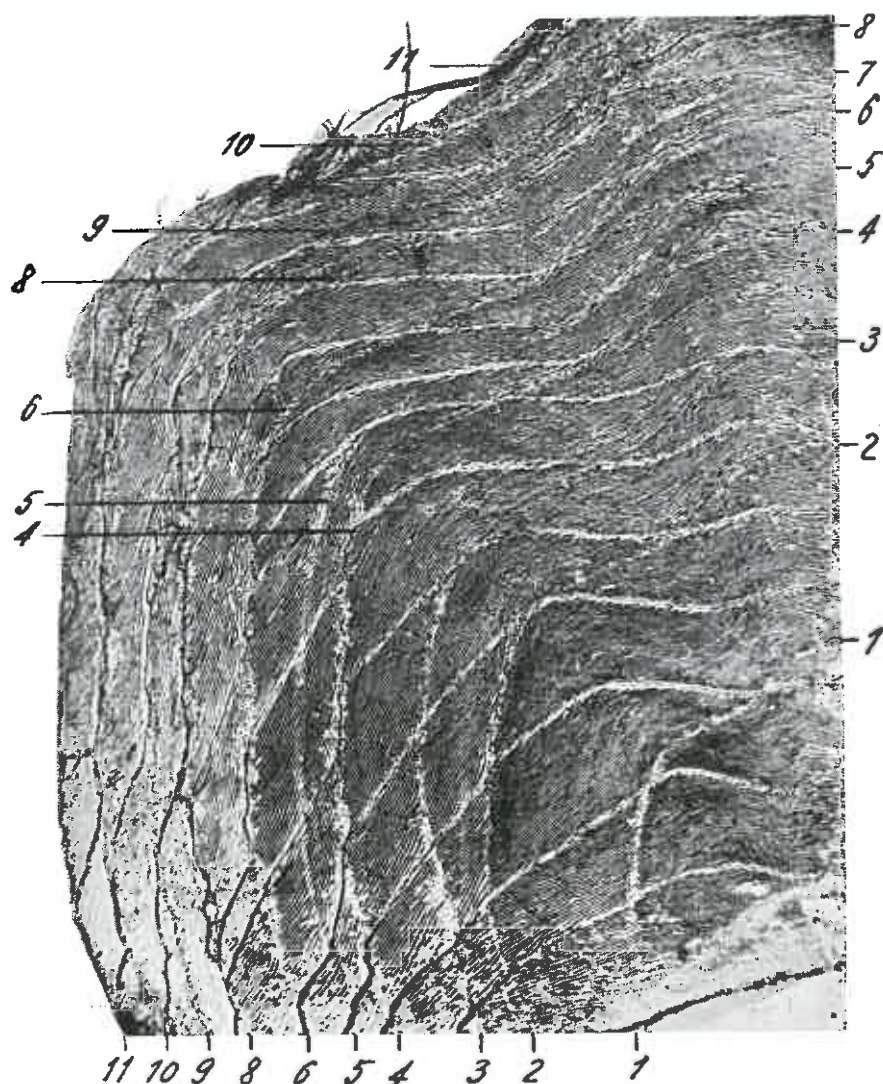

Kuva 3. Kappale yksitoista vuotta täyttäneen suursilakan suomusta. Suur. 18 kert.

Kala saatu Sipoon Pirttisaaren vesiltä 21. 4. 1936; pituus 33.0 (36.0) sm, paino 395 g, uros.

Erikoisesti otettiin puheenalaiseksi tutkittujen kalojen sukupuolielinten korkea sekä suhteellinen että tosiasiallinen paino. Kaloista oli kolme naaraista, nimittäin suurin yksilö, jonka mäti painoi 100 g eli 22.2 % kalan koko painosta (450 g); 225 g painavan naaraan mäti painoi 45 g eli 20 % kalan kokonaispainosta; kolmannen naarasyksilön — kaloista pienimmän — paino oli 50 g, sen mäti painoi 9 g eli 18 % kokonaispainosta. Koiraista suurimman, paino 395 g, mäti painoi 73 g eli lähes 19 %. Pienimpien koiraskalojen mäti (molemmilla 5 g) edustivat 6.1 ja 8.3 % kalojen kokonaispainosta. Kahden suurenpuoleisen uroskalan mäti (jota pienemmällä oli 28 g, isommalla 52 g) edustivat 15.5 ja 19.3 % kalojen kokonaispainosta.

Sukupuolielinten, mädin ja maidin, erittäin korkea paino todistaa tietenkin, että Pirttisaaren vesiltä huhtikuun lopulla saadut suursilakat olivat kutuvesille nousemassa ja että siis sikäläinen suursilakka kuuluu keväällä kuteviin silakalakaatuihin.

Kuva 4. Kappale yksitoista vuotta täyttäneen suursilakan suomusta.
Suur. 15 kert.

Kala saatu Kaskisten (Sälgrund'in) edustalta kesäkuussa 1930; pituus 48 sm,
paino 840 g.

Lähemmät tiedot mainituista kaloista, on, kuten jo on mainittu,
saatavissa taulukosta seuraavalla sivulla. Siitä — ennen kaikkea
yksilöiden painoista — ilmenee, että suursilakkain lisäkasvu on

myös myöhäisemmälläkin iällä erittäin suuri. Pituus on taulukossa
mitattu tai laskettu kuonosta pyrstön lyhyitten ruotojen päihin
(sulkumerkkien sisällä pyrstönpäitä yhdistävälle viivalle).

Taulukko. Sipoon Pirttisaaren luota saatujen
suursilakoiden kasvunopeus.

Pituus sm	Paino g	Sukupuoli	Kasvu- kausi	Pituus kasvukausien päättyessä sm:ssä											
				I.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
33.5 (36.5)	450	n	12	8.1	14.7	18.0	21.2	23.4	26.4	27.9	29.0	30.3	31.5	32.7	33.5
33.0 (36.0)	395	k	11	9.1	14.0	18.4	20.6	23.7	25.4	27.0	28.5	30.1	31.4	33.0	
30.0 (32.5)	270	k	8	8.8	13.5	19.6	23.8	25.0	26.5	28.0	30.0				
29.5 (32.0)	225	n	8	7.6	13.2	16.7	19.1	22.4	24.9	27.2	29.5				
27.0 (30.0)	180	k	6	7.6	14.4	19.5	22.8	25.0	27.0						
21.0 (23.5)	82	k	4	7.2	13.5	18.8	21.0								
20.5 (22.5)	60	k	4	7.4	13.5	17.7	20.5								
18.5 (20.5)	50	n	3	7.9	14.7	18.5									
Keskiarvo:				7.9	13.9	18.4	21.2	23.9	26.0	27.5	29.2	30.2	31.5	32.9	33.5
Lisäkasvu:				7.9	6.0	4.5	2.8	2.7	2.1	1.5	1.7	1.0	1.5	1.4	0.6

Tässä samassa yhteydessä teen selkoa myös eräästä aikaisemmin
suoritetusta suursilakan ikämääräyksestä.

Kesäkuussa 1930 herra K. O. Nissén lähetti S. Kalastuslehden
ruotsalaisen painoksen toimittajalle kalastusneuvos G. Gottbergille
suomunäytteen eräästä Sälgrundin majakan läheisyydestä Kaskisten
edustalta saadusta »suuresta sillistä». Sen pituudeksi ilmoitettiin
(mitattuna pyrstön päähän) kokonaista 48 sm ja painoksi 840 g
(ks. Fiskeritidskr. f. Finland, 1930, s. III). Kalan ikä määrättiin
silloinkin Kalataloudellisessa tutkimustoimistossa (kuva 4). Kuten
kuvasta käy esiin, olivat tämän kalan suomuissa varsinkin kaikki
ensimmäiset ikärajat erittäin selvästi näkyvissä — toisin kuin yleensä
silakalla — huolimatta suomun poikkisuuntaan kulkevista, kasvu-
rajoja häiritsevistä viiruista. Kuutta ensimmäistä kasvurajaa on
varsin helppo seurata, seuraavia ja erittäinkin seitsemättä (jota
ainoastaan osittain voidaan seurata) vaikeampi. Kalan ikä lienee
siis ollut yksitoista vuotta. Sen kasvunopeus olisi kuvatun suomun
mukaan määrättyä ja edellyttäen kalan iäksi yksitoista vuotta
ollut suunnilleen seuraava (mitattuna pyrstön päähän):

Kasvuvuodet:	I. v.	2. v.	3. v.	4. v.	5. v.	6. v.	7. v.	8. v.
Pituus sm:	14.3	23.3	28.3	33.0	36.1	38.5	40.5	42.4
	9. v.	10. v.	11. v.					
	44.6	46.7	48.0					

Pituuden lisäkasvu olisi saman määräyksen mukaan ja samoin mitattuna näin ollen ollut seuraava:

Kasvuvuodet:	I. v.	2. v.	3. v.	4. v.	5. v.	6. v.	7. v.	8. v.
Lisäkasvu sm:	14.3	9.0	5.0	4.7	3.1	2.4	2.0	1.9
	9. v.	10. v.	11. v.					
	2.2	2.1	1.3					

Tämä erittäin suureksi ja suomun mukaan jo ensivuodestaan lähtien nopeasti kasvanut »silli» oli kalastusneuvos Gottbergin antaman ilmoituksen mukaan saatu suursilakkaparvesta, jossa yksilöjen koko vaihteli 500 g:sta ylöspäin.

Paikkakuntia, missä yllä kuvatunlaisia suursilakoita saadaan, ovat edellä jo mainittujen paikkakuntien lisäksi nykyisten tietojen mukaan Koiviston salmi (R. Kanerva), Lavansaari ja Seiskari (syksyisin; myös Kanervan mukaan), Ahlainen Porin pohjoispuolella (keväisin) ja Vaasan saaristo (syksyisin). Syksyisin rantautuvat parvet tehnevät sen ruokailuvesiä etsien. Suursilakoiden kesäiset ja talviset oleskentelupaikat ovat tietääkseni tuntemattomia — todennäköisesti ne niinä aikoina asustavat syvissä vesikerroksissa.